

12.11.2025

HE 124/2025 vp
Hallintovaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa koskien hallituksen esitystä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta viranomaistoiminnassa. Palvelualojen työnantajat Palta kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Palta edustaa noin 2600 yksityistä palvelualan yritystä ja yhteisöä muun muassa logistiikka-, informaatio- ja viestintä-, asiantuntijapalvelu-, hallinto- ja tukipalvelu- sekä viihde- ja virkistystoimialoilla.

Hallituksen esityksen mukaisesti Suomi.fi-tunnistusta käyttävälle täysi-ikäiselle henkilölle luotaisiin automaattisesti Suomi.fi-viestit-tili 12.1.2026 lähtien, mikäli henkilöllä ei sitä olisi vielä käytössä. Muutoksen myötä viranomaisten tiedoksianto tapahtuisi jatkossa ensisijaisesti Suomi.fi-viestien kautta. Henkilö voisi kuitenkin omasta ilmoituksestaan lopettaa Suomi.fi-viestien käytön ja siirtyä paperitiedoksiantojen vastaanottamiseen.

Esityksen toimeenpanoa tulisi lykätä

Yhteenvedona esityksestä voidaan todeta, että:

- Palta kannattaa viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen ensisijaisuutta. Uudistus on vietävä maaliin kuitenkin hallitusti.
- On kannatettavaa, että yksityiset digipostipalveluita tarjoavat markkinatoimijat ovat mukana uudistuksessa. Yksityisten toimijoiden mukanaan tuoma kilpailu ja jatkuva kehitys tehostavat julkisen sektorin toimintaa, tuovat lisäarvopalveluita ja parantavat kansalaisten asiointikokemusta.
- Markkinatoimijoiden avulla voidaan nopeammin kasvattaa digitaalisen viranomaisviestinnän penetraatiota Suomessa.
- Hallituksen esityksessä esitetty **etenemistapa luo kuitenkin viranomaisen omalle palvelulle väliaikaisen monopolin**, eikä se edistä tehokkaan markkinamallin syntymistä.
- Palta katsoo, että **reilun markkinamallin luomiseksi olisi syytä valmistella hallituksen esitys ja tarvittavat lainsäädäntöuudistukset uudelleen siten, että yksityiset toimijat ovat mukana alusta alkaen**.
- Yksityisen digipostimarkkinan lainsäädännön ja teknisten ratkaisujen rakentamista ja toimeenpanoa tulisi kiirehtiä
- Digitalisaation edetessä postinjakelun yleispalveluvelvoitetta tulisi keventää
- Heräteyhteystiedon antaminen tulisi asettaa pakolliseksi

Reilu neljä miljoonaa kansalaisista kykenee jo käyttämään sähköisiä viranomaispalveluita, mutta sähköiset viranomaisviestit ovat käytössä ainoastaan noin reilulla miljoonalla kansalaisella. On siten kannatettavaa, että siirtymistä sähköiseen viranomaisviestintään vauhditetaan lainsäädännöllä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan vapaaehtoiseen malliin pohjautuen, puuttuvien käyttäjien saamiseksi Suomi.fi -viestien piiriin kuluisi arviolta 15–20 vuotta.

12.11.2025

Yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmä linjasi lokakuussa 2025, että viranomaisten sähköiset tiedoksiannot voidaan jatkossa lukea myös käyttäjän valitsemassa yksityisessä digipostipalvelussa ja tämä tahtotila on ilmaistu myös hallituksen esityksessä. Käynnissä onkin lainsäädäntöhanke ja tekninen työ, jolla mahdollistetaan yksityisten toimijoiden mukaantulo Tanskan mallin mukaisesti myöhemmin vuoden 2026 aikana. Markkinamallin luominen vaatii jonkin verran investointeja tekniseen kehitykseen ja kompensaatiomalliin, mutta sen pitkän aikavälin hyödyt ovat huomattavat. Yksityisten digipostitoimijoiden investointien ja markkinointitoimien kannalta epämääräinen aikataulu on kuitenkin haitallinen.

Mahdollisiin kustannuksiin tai kustannussäästöihin liittyen, olisi tärkeä huomioida, että myös Suomi.fi -viestipalvelun kehitys, ylläpito ja asiakastuki maksavat valtiolle ja se rahoitetaan Digi- ja väestötietoviraston toimintamenojen momentilta. Lisäksi viestipalvelun käyttäjäorganisaatioille syntyy käyttöönottokustannuksia. Hallituksen esityksessä korostetaan, että ”Suomi.fi -viestien kautta toimitettu sähköinen tiedoksianto on viranomaiselle maksutonta käyttöönottokustannusten jälkeen”. Ei ole syytä luoda kuvaa, että valtion tarjoaman viestipalvelun kehittämisestä tai ylläpidosta ei syntyisi kustannuksia, tai se olisi lähes maksutonta, vaikka se siltä näyttäisi käyttäjäorganisaation näkökulmasta.

Yksityisten toimijoiden mukanaan tuoma kilpailu ja jatkuva kehitys tehostavat julkisen sektorin toimintaa ja parantavat kansalaisten asiointikokemusta. Yksityisen sektorin myötä saadaan myös todennäköisesti helpommin digipostin rinnalle syntymään uusia lisäarvopalveluita ja digitaalisia liiketoimintamalleja. Valtion tehtävänä ei lähtökohtaisesti ole erilaisten lisäarvopalveluiden kehitystyö. Viranomaisten toimittaman digipostin voidaan katsoa olevan osa luottamuspalvelumarkkinoita, jotka ovat kasvussa, kun digitaaliseen identiteetin hallintaan liittyvät ratkaisut yleistyvät, mm. EU:n eIDAS-asetuksen toimeenpanon myötä.

Markkinamallin etuna on myös se, että kansalaiset voivat valita heille parhaiten sopivan digipostipalvelun, joka voi yhdistää niin julkisen kuin yksityisen sektorin viestit. Olisi tärkeää, että kansalaiset voivat hoitaa kaikkia arkeen liittyviä hallinnollisia asioitaan ja dokumenttejaan yhdessä palvelussa.

Esityksessä myös todetaan, että digitaalisen viranomaisviestinnän hyödyntämisen aste on ollut toistaiseksi huomattavasti matalampi kuin muissa Pohjoismaissa. Muun muassa kuntasektorilla ja hyvinvointialueilla Suomi.fi -viestipalvelun käyttö on ollut hyvin rajallista, vaikka lainsäädäntö velvoittaa viestipalvelun käyttöönottoon. Käyttöönotossa on ollut haasteita ja viestipalvelussa on ollut toiminnallisia puutteita. Samalla useat virastot, kunnat ja hyvinvointialueet ovat ottaneet kuitenkin käyttöönsä jo yksityisiä digipostipalveluita. Markkinatoimijoiden avulla voitaisiin nopeammin kasvattaa digitaalisen viranomaisviestinnän penetraatiota Suomessa.

Kaksivaiheinen eteneminen luo väliaikaisen monopolin

Kuten esityksen perusteluissa ja ministerityöryhmän linjauksessa mainitaan, tavoitteena on mahdollistaa yksityisten digipostipalveluiden hyödyntäminen viranomaisten sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä vuoden 2026 aikana. Siirtyminen Suomi.fi -viestipalvelun käyttäjäksi tapahtuisi kuitenkin heti vuoden 2026 alussa.

On riski, että siirtämällä markkinatoimijoiden mukaantulo myöhemmäksi, Suomi syyllistyy kilpailuoikeudellisen sääntelyn rikkomiseen. Yksityisten digipostipalveluiden markkinat ovat kehittyneet nopeasti viimeisten vuosien aikana. Digitaalisia viestejä tai kirjeitä kulkee viranomaisilta jo useita miljoonia vuodessa yksityisten digipostipalveluiden kautta kansalaisille.

12.11.2025

Markkinatoimijoista Posti Group on jo investoinut OmaPosti -palveluun 20 miljoonaa euroa ja arvioi investoivansa kehitystyöhön 20–30 miljoonaa euroa tulevien 4–5 vuoden aikana. Ruotsalaislähtöinen Kivra on investoinut viimeisten viiden vuoden aikana palvelun kehittämiseen noin 55 miljoonaa euroa ja aikoo jatkaa palvelun aktiivista kehittämistä edelleen tulevien vuosien aikana.

Yksityisten digipostipalveluiden mukaantulon lykkääntyminen loisi siten väliaikaisen monopolin valtion Suomi.fi -viestipalvelulle. Kansalaisten siirtäminen automaattisesti vuoden vaihteessa valtion palvelun käyttäjäksi sitouttaisi kansalaiset kyseisen palvelun käyttöön. Tämä asettaisi markkinatoimijat ja valtion tarjoaman palvelun epäreiluun kilpailuasetelmaan, sillä siirtyminen uuteen markkinatoimijan tarjoamaan palveluun myöhemmin voisi nousta kynnykseksi palvelun käyttäjille.

Seurauksena voisi olla myös kilpailun vääristyminen niiden viranomaisviestien osalta, joita nyt jo välitetään markkinatoimijoiden palvelussa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kiinnitti asiaan huomiota myös antamassaan lausunnossa hallituksen esitysluonnoksesta huhtikuussa 2025: *"KKV katsoo, että Suomi.fi-viestit palvelun siirtymävaiheen yksinoikeuteen liittyvät kilpailu- ja valtiotukioikeudelliset kysymykset sekä vaikutukset yksityiseen digipostitarjontaan ja -markkinoihin on välttämätöntä selvittää jatkovalmistelussa. KKV pitää sinänsä myönteisenä, että esityksessä on huomioitu mahdollisuus hyödyntää yksityisiä digipostipalveluja viranomaisten tiedonantomenettelyssä. KKV pitää kuitenkin lähtökohtaisesti ongelmallisena, että yksityisten digipostipalvelujen hyödyntäminen olisi mahdollista vasta kestoaltaan avoimeksi jäävän siirtymävaiheen jälkeen."*

Tulisi valmistella esitys, jossa kaikki toimijat ovat mukana alusta lähtien

Mahdollisten kilpailuoikeudellisten ongelmien välttämiseksi, sekä toimivan ja reilun markkinamallin luomiseksi olisi syytä valmistella hallituksen esitys ja tarvittavat lainsäädäntöuudistukset uudelleen siten, että yksityiset toimijat ovat mukana alusta alkaen. 12.1.2026 lähestyy myös nopeasti ja kyseessä on yhteiskunnallisesti merkittävä kansalaisiin ja viranomaistoimintaan vaikuttava uudistus, joka tulee toteuttaa hallitusti. Kaksivaiheinen eteneminen, jossa ensin kansalaisille perustetaan valtion suomi.fi -tili ja jatkossa kansalaiset voivat valita uudestaan digipostilaatikon valtion ja yksityisen palvelun välillä, aiheuttaa turhaa sekavuutta. Samalla menetetään myös mahdollisuus tehokkaaseen yhteismarkkinointiin ja käyttöönoton tukeen.

Jotta tarvittavat valmistelut saadaan tehtyä, voitaisiin vuoden 2026 alun voimaanastumista lykätä myöhemmäksi.

Hallituksen kolmannen lisätalousarvion pöytäkirjamerkintöjen mukaan tavoitteena on, että yksityisiä digipostipalveluita koskevat lait sekä mahdollistavat tietojärjestelmät ovat voimassa viimeistään vuoden 2026 kolmannen vuosineljänneksen aikana. Tämä antaisi varsin pitkän monopolivaiheen Suomi.fi -viestipalvelulle. On syytä varmistaa, että hallitus toteuttaa tarvittavat muutokset ja hanke etenee rivakasti.

12.11.2025

Postinjakelun yleispalveluvelvoite

Kun viranomaisviestintää viedään vahvasti digitaalisiin kanaviin, niin perinteisen postinjakelun sääntelyä tulisi tarkastella samassa yhteydessä. Postinjakelun yleispalvelulle asetettavissa vaatimuksissa ja yleispalvelun rahoituksessa pitäisi huomioida muuttuva tilanne. Digitalisaation edetessä postinjakelun yleispalveluvelvoitteen sääntelyä tulisi keventää.

Muita huomioita

Esityksessä on valittu linja, ettei heräteilmoituksia sähköisestä tiedoksiannosta toimiteta, mikäli käyttäjä ei ole antanut heräteyhteystietoa. Suomi.fi-tunnistuksen käyttäminen yhdenkin kerran johtaisi Suomi.fi-viestien käyttöönottoon viranomaisaloitteisesti. Viesti katsottaisiin tiedoksi saaduksi kolmen päivän kuluessa, vaikka heräteviestiä ei lähetettäisi. Kun lakimuutokset yhdessä (HE 124/2025 vp ja 157/2025 vp) laajentavat sähköisten ilmoitusten käytön miljoonasta neljään miljoonaan, mahtuu mukaan monenlaisia, digitaidoiltaan vaihtelevia käyttäjiä. Palta katsoo, että heräteyhteystiedon antaminen (sähköpostiosoite ja/tai puhelinnumero) asetetaan pakolliseksi heti ensimmäisen viranomaisaloitteisen Suomi.fi -tunnistuksen yhteydessä. Näin totesi myös usea lausunnonantaja huhtikuun 2025 lausuntokierroksella. Heräteyhteystiedon voisi poistaa vain, mikäli henkilö spesifisti poistaisi sähköisen asiointipalvelun käytöstään.

Lisäksi Palta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että Suomi.fi-viestit voi ottaa käyttöönsä ainoastaan sellainen luonnollinen henkilö, jolla on suomalainen väestötietojärjestelmään merkitty henkilötunnus ja Suomi.fi-viestien käyttöönotto ja käyttö edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista Suomi.fi-tunnistuksen avulla. Näin ollen henkilöllä tulee olla käytössään vahvan sähköisen tunnistamisen väline ja suomalaiseen väestötietojärjestelmään merkitty henkilötunnus. Tämän vuoksi eIDAS-tunnistusvälineen tai Finnish Authenticator -tunnistuspalveluavulla tunnistautuva henkilö ei voi ottaa Suomi.fi-viestejä käyttöönsä. Suomen on voimaansaattettava EU:n eIDAS-asetus muutos vuoden 2026 loppuun mennessä. Siihen liittyen henkilöllisyyden linkittämisen avulla voidaan jatkossa tunnistaa ne henkilöt, jotka asioivat eIDAS-asetuksen mukaisesti ilmoitetulla sähköisellä tunnistusvälineellä tai eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakolla ja linkittää heidät väestötietojärjestelmässä olevaan henkilötunnukseen. Suomen tulee pitää huolta, että sähköisiin asiointipalveluihin kirjautuminen toimii moitteettomasti eIDAS-tunnistautumisella heti 2026.

Kunnioittavasti,

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat Palta ry

Jari Konttinen
Johtava asiantuntija
Palvelualojen työnantajat Palta ry